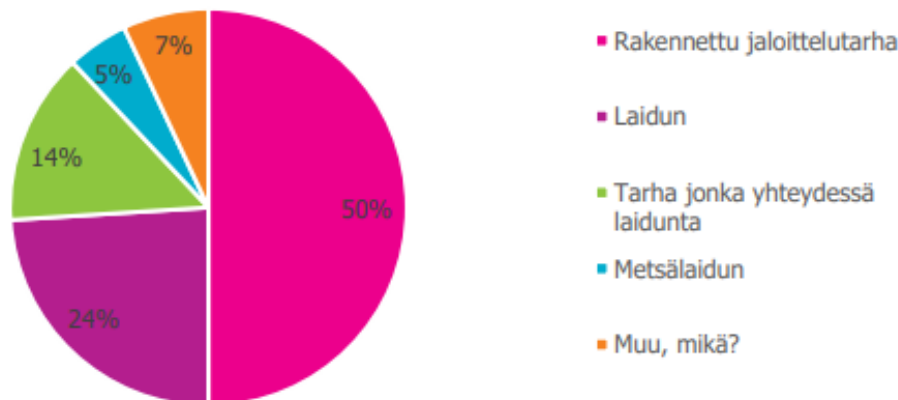

Talviaikaisen jaloittelun vaikutus lypsylehmän hyvinvointiin

Hanna-Kaisa Ruuskanen tutki opinnäytetyössään (2017) talviaikaisen jaloittelun käytänteitä ja vaikutusta lypsylehmien hyvinvointiin. Opinnäytetyössä toteutettiin kysely, johon vastasi 219 maitotilaa. Kyselyyn oli mahdollista vastata koko Suomen alueelta, mutta eniten vastaajia saatiin kuitenkin Pohjois-Savosta.

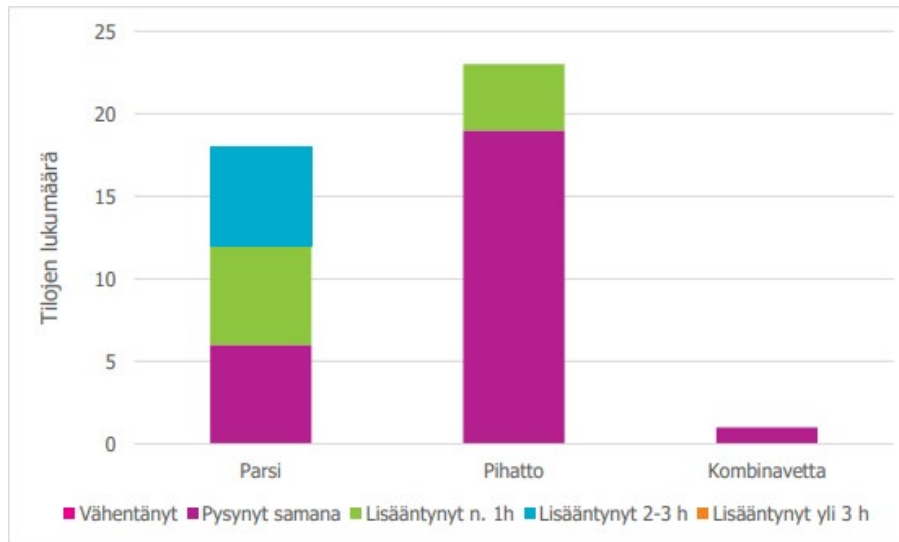
Vastaajat jakautuivat lähes tasan parsinavetta- ja pihattonavettatiloihin. Kyselyyn vastanneista tavanomaisen tuotannon tiloista 20 % ulkoilutti lehmiään talvella. Talviaikaan jaloiteltiin eniten lypsy- ja umpilehmiä. Ulkoilun käytänteitä oli erilaisia, mutta useimmiten pihattonavetoissa tarhaan ei oltu järjestetty juonti- tai syöntimahdollisuutta, sillä tarhaan liikkuminen oli lehmille vapaata ovien ollessa koko ajan auki. Sen sijaan parsinavetoissa oli yleisempää ruokkia lehmiä ulos ja järjestää juontimahdollisuus. Alla olevassa kuviossa on esitetty kyselyyn vastanneiden jaloittelua järjestävien tilojen jaloittelualueiden tyypit.

Nautojen jaloittelualueiden tyypit (n=42.)

Vastaajat olivat pääosin hyvin tyytyväisiä jaloittelutarhoihinsa ja pitivät niitä hyvin tarkoitukseensa sopivina. Parsinavetoissa koettiin jaloittelupäivien yleisimmin lisäävän työmäärää, kun taas pihattonavetoissa ei koettu työmäärän lisääntyvän juuri ollenkaan. Parsinavetassa lisääntynyt työmäärä johtuu todennäköisesti siitä, että eläimet täytyy yksitellen päästää parresta irti ja ajaa ulos. Lisäksi sisälle tultaessa lehmät täytyy laittaa takaisin kiinni parteen yksitellen. Erityisesti juuri lehmien sisälle ottaminen koettiin työlääksi. Toisaalta moni vastaaja kertoi hyödyntävänsä lehmien jaloitteluajan navetan puhtaanapitoon, sillä esimerkiksi

makuuparret on helpompi puhdistaa eläinten ollessa ulkona. Näin ollen moni vastaaja koki jaloittelun järjestämiseen kuluvan työajan kompensoituvan navetan helpompana siistimisensä.

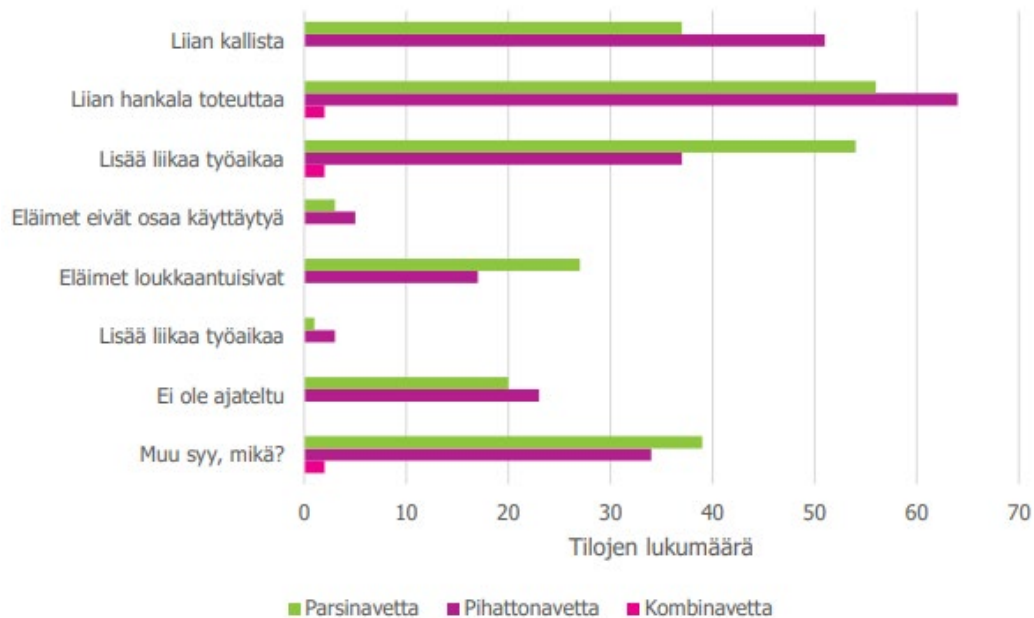

Työmäärän lisääntyminen jaloittelevilla tiloilla navettatyyppin mukaan ($n=42$.)

Talviaikaan jaloittelua järjestävillä tiloilla oltiin yhtä mieltä siitä, että eläimet menevät mielellään ulos ja ovat virkeämpiä ulkoillessaan. Lehmien käsittelyn havaittiin olevan helpompaa jaloittelun jatkuessa pitkään. Säännöllisesti toteutetun jaloittelun koettiin pitävän eläimet rauhallisempina, jolloin jaloittelun järjestäminen sujuu vaivattomammin. Talviaikaisen jaloittelun myötä myös sorkkaterveyden koettiin pysyvän parempana ja sorkkien puhdistuvan hyvin lumessa. Jaloittelua järjestävillä tiloilla oli hieman parempi keskipoikimakerta kuin sellaisilla tiloilla, jotka eivät järjestä jaloittelua. Parsinavetoissa koettiin jaloittelulla olevan hieman enemmän hyötyjä kuin pihattonavetoissa.

Vastaajat olivat jonkin verran eri mieltä monista jaloittelun mahdollisista positiivisista terveysvaikutuksista, esimerkiksi hedelmällisyyden parantumisesta ja poikimisten helpottumisesta. Kirjallisuuden mukaan laadukkaan valon ja liikunnan avulla karjan hedelmällisyys paranisi. Tutkimuksissa on havaittu eläinten toteuttavan kiimakäytöstään paremmin tarhassa ja täten kiimat voivat näkyä selkeämmin. Kiimakäyttö ja eläimen kiimakierto ovat kuitenkin hyvin monimutkaisia asioita ja riippuvat monesta eri tekijästä.

Jaloittelun suorista vaikutuksista poikimisten onnistumiseen tiedetään vielä vähän, sillä asiaa ei ole tutkittu paljoa. Oletetaan kuitenkin, että poikimiset sujuvat jaloittelevilla lehmillä paremmin, sillä jaloittelevilla lehmillä on parempi lihaskunto ja aineenvaihdunta. Tilalliset eivät kokeneet suoraa yhteyttä jaloittelun ja poikimisten onnistumisen välillä, mutta eläinten koettiin nousevan nopeammin ylös poikimisen jälkeen, kun ne jaloittelevat.

Syyt siihen miksi eläimiä ei jaloitella talvella eri navettatyypeissä (n=159.)

Kyselyyn vastanneiden mielestä merkittävin talviaikaisen jaloittelun haaste oli liukkaus ja sen aiheuttamat tapaturmat. Yleisin syy jaloittelemattomuuteen tiloilla oli jaloittelun hankala toteutettavuus erilaisista syistä. Esimerkiksi liian kalliit investoinnit, työmäärän lisääntyminen, tilan puute tai navetan sijainti olivat syitä siihen, miksi talviaikaista jaloittelua ei järjestetty tiloilla. Kyselyyn vastanneet tuottajat kaipasivat lisätietoa erityisesti jaloittelutarhan suunnittelusta ja rakentamisesta.